

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

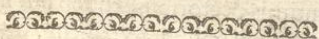
Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Capvt Primvm. Cur diuersis temporibus diuersi Religiosorum Ordines
nascantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

I M A G O
PRIMI SÆCVLI
SOCIETATIS IESV.

LIBER PRIMVS.
SOCIETAS NASCENS.

CAPVT PRIMVM.

*Cur diuersis temporibus diuersi Religiosorum
Ordines nascantur.*

SAECROS Religiosorum Ordines à Deo excitari, quàm constans tam vera est rectè sentientium persuasio: sed cur in tempora tam diuersa singulorum ortus ac veluti natales digerantur, non perinde notum est omnibus. Ceterum etsi arcanorum caelestium cæca plerumque sit inuestigatio; non ita tamen humanis hæc oculis semper subducit Deus, ut nullum eorum numquam ostendat. quæ dum luce suâ velut per nubem erumpunt, oculos nostros ad sui contemplationem inuitant. Quippe cum Deus, quasi maiestate positâ, veloquæ diducto, aperit consilia sua, iam intueri illa fas est atque expendere, non tantum venerari.

Observarunt pridem viri sapientissimi, quâ parte laborare aut vetustate torpere nobiliores aliquæ Ecclesiæ partes cœperunt, & labandi periculum minari, continuo à vigili illâ æternæ Mentis providentiâ laborantibus succurri; idque effici ut afflictæ recreentur, ac pristino vigori sibi que reddantur. Accepimus, quo tempore nata est Societas, non paucos sacrorum Deo hominum, quibus animarum iuuandarum incumbere cura (quæ fuit illorum temporum corruptela) Dei sui que negligentes, otio magis ac desidîæ quàm pietati ac muneri suo deditos, elanguisse; perexiguam in multis doctrinâ, minorem in quibusdam virtutis fuisse curam: hinc eorum quæ sequi, quæ fugere oporteret, maximam populi ignorantiam; hinc in avaritiam, libidinem, Dei contemptum & in omne flagitium præcipitem cursum. Tali rerum statu quid

*Consilia
Dei, cur
nonos Or-
dines in-
stituas, esse
ut Eccle-
siae labo-
ranti suc-
curras.*

*Florimundus de Ori-
gine hæref.
lib. 2. cap. 18.*

expectari poterat, nisi, ut hæreses (quod contigit) & errores, quæ data porta, pleno se agmine effunderent, & in vrbes ac populos iam vitiis suis corruptos subitâ contagione longè lateque grassarentur. Exortâ Societate, tandem respexere sese; & veluti è longo veteris excitî, multî quod erant officio ac dignitate, moribus etiam ac virtute esse studuerunt. Ipsi frequenter audiimus à senibus memorari, vbiicumque Societas vestigium posuisset, aliam continuò rerum faciem exstitisse; & pro impietate, ignorantia, luxu, rei Christianæ peritiam, religionem, probos castosque mores celeriter effloruisse. Quæ dum narrarent, lacrymas gaudij, quod intimis pectoribus sentiebant, indices sæpè non continebant; quod in ea vsque tempora vixissent, quibus videbant collapsam pietatem erigi, nec iam virtutem minus, quàm prius vitia, inualefcere & coli. Hoc vbi in obseruationem magis magisque incurrit, iidem iam se felices, imò calamitates temporum propè felices vocabant, quibus par esset magnitudo solatij, quod optauerant magis quàm sperauerant: nec finem faciebant Dei consilia laudandi, quod tam opportunè Societatem orbi dedisset. Similem faciebant perito Medico, cui satis non est vim ardoremque morbi iucundâ quadam gratâque magis quàm efficaci frigoris temperie lenire; sed propositum ac certum est causam radicemque mali persequi, & funditus tollere: ita Deum aiebant, cum videret corruptelam in vulgus serpere, illi Ecclesiæ parti, quæ ceteras seruare debebat, medicinam facere voluisse, ut felici rerum conuersione sanitatem populus ab illis iterum reciperet, à quibus antè non nihil hauserat contagionis. Atque hæc multorum fuit opinio.

*Altera
caussa, ut
varietas
temporaria
fastidien-
tes inuitet.*

Alij, ut quisque pro animi sui iudicio fert sententiam, qui diligebant decorem domus Domini, in eumque penitus erant intenti, suauem Dei prouidentiam hinc admirabantur; quæ Ecclesiam spectabili quodam Ordinum discrimine adornare, & pulcherrimâ circumamictam varietate, velut ad elegantiam pergeret expolire: non ut animos piorum tantum oblectaret, sed ut oblectatione delinitis cumulatiùs prodesset: & quem in modum alimenta, quæ ad victum mortaliùm necessaria erant, varia fecit, singulisque voluptatem suam permiscuit, ne deesset quod tam vario hominum palato allubesceret; ita varios in Ecclesiâ Ordines ab eo excitari prædicabant, ut quibus esset animus Dei consilijs parere, si hinc absterrentur, esset vnde allicerentur. Quamdiu quidem fastidio non vexaremur, tantâ varietate opus non fuisse. Sicut enim primorum hominum stomachis valentibus obuias fruges, inuentasque in arbutis baccas, vel ad necessitatem suffecisse, vel ad honestam voluptatem: ita vitam Apostolicam recenti ac vegetæ primorum Christianorum virtuti sanctitate illâ suâ satis acceptam fuisse, quam proinde à principio tantâ varietate & apparatu Deus non condiuerat; sed, cum sensus populi vnâ cum moribus esset mutatus, fastidium illud, quo plerique sacros homines vitio sæculi auersabantur, recenti hac opportunâque varietate depulisse, & in reuerentiam amoremque vertisse.

Rursus, ut condendo Orbi dies plures impendit, licet vno temporis momento totum opus omnibus suis numeris potuisset absoluere; ita eum exornandæ Ecclesiæ suæ alias atque alias ætates asserebant destina-

nasse.

nasse. Cùm igitur hoc sæculo hæreticorum impietas venerabile & sacrum Monachorum nomen per calumnias atque mendacia ludibrio simul & odio exposuisset; reseruatam in hæc tempora Societatem, quæ & esset Ordo Religiosus, & in se maximè varius; & tamen ab aliis ita discederet, vt Monachorum neque numero neque nomini accenseretur; & quamuis Ordo esset mendicans, gratis tamen seruiret alienæ salutis. Deum itaque tam multiplici hominum ingenio, tamque variæ animorum procliuatati, sapientissimè consuluisse, ac velut obsecutum, ne in tantâ familiarum copiâ deesset, ad quam præ ceteris sua quemque animi propensio fortiter inuitaret, diuinus impulsus blandè compelleret. Et profectò ita res habet. quàm multi ad certum vitæ Religiosæ genus animum adiecerunt; qui, si non exstitisset is Ordo quem aliis prætulerunt, à ceteris fortassis abhorruissent omnibus? quàm multi in hanc Societatem conuenerunt; quæ nisi fuisset, numquam de consiliis CHRISTI sequendis consilium mentemque suscepissent? Ita hi ex ingenio & indole suâ sentiebant.

Plures tamen principem causam crediderunt, vt nouas satanæ machinationes nouis præsidis Deus infringat, & opportuna auxilia laboranti Reipublicæ suæ in tempore submittat: qui vt prouidentiam suam paternamque curam clariùs manifestet, inde solet interdum subsidia petere, vnde minimè speres. Ita cùm Pelagius & Manes omni furore vexarent Ecclesiam, quis vnquam opem contra hostem ex ipso hoste sperasset? Augustinus tamen ex illâ ipsâ factione & colluic aduersus illam prodiit, iamque victoriis insolentem elatamque prostravit, fregit, euertit, non aliter quàm olim Paulus Iudæorum vim atque rabiem maximè debilitauit atque contudit, quam vnus omnium maximè armauerat. Nostris quoque tam miseris temporibus, quis putasset, Ecclesiæ, quam tot eruditione vanæque eloquentiâ inflati homines inuaderent, suppetias ferendas ab illiterato & rudi milite, eumque futurum huius æui hæreticis, quod olim Nestorio Cyrillus, Iouiniano, Heluidio, Vigilantio Hieronymus, Ario Athanasius? Ita aduersus Albigenes, quorum infelices reliquiæ, teste Florimundo, necdum sunt penitus extinctæ, nobile illud athletarum par, Dominicum & Franciscum, velut in aciem ac puluerem Numen eduxit: omnes hoste suo tantò fortiores ac feliciores, quantò meliorem causam propugnarunt.

Cùm igitur portentum illud orbis terrarum & funesta pestis Martinus Lutherus religionem omnem ex animo priùs excussisset, ac tandem vnâ cum veste omnem eius speciem, ipsamque peccandi verecundiam, exuisset, & impium Pontifici Ecclesiæque bellum indixisset, nonne aduersus illum in arenam prodiit Ignatius, homo militaris, qui, deposito sago, humilem lacernam vnâque virtutem & ardorem induit, & novos nouæ militiæ conscripsit focios, quorum inermis pietas de armatâ impietate triumpharet? Non deerant quidem tunc siue sacrorum Præsules, siue illustres in Ecclesiâ Ordines, siue graues Theologi, quorum eruditio & sanctitas magno aduersus eam pestem erat vsui: sed, ne versutissimi hostis astutia plus virium ad inuadendam, quàm diuina sapientia ad propugnandam Ecclesiam adferre videretur; noua supple-

*Tertia
caussa, vt
nouis hæ-
reticis op-
ponatur.
Genebrar-
dus in Chro-
nico ad ann.
Christi 1521.*

*Flor. de Hæ-
ret. lib. 5. c. 2.*

*Florimundus
ibidem.
Genebrar-
dus supra.
Suarez To.
4. de Re-
lig. lib. 1. de
Instit. So-
ciet. c. 4. n. 3.*

supplementa contra nouas machinationes submisit, quæ integra & recentia restaurarent pugnam, suoque ardore inflammarent aliorum animos, sociorumque virtutem subleuarent suâ. Recentium quippe militum vt nouus, ita maior ferè est ardor, dumque verecundia & laudanda æmulatio non patitur fatigatos tironibus cedere, languor sæpè vertitur in virtutem, & hostis pro speratâ victoriâ multiplicem vndique ex inopinato accipit cladem. Et verò nouas fortetque suppetias exigebat sæculi prioris calamitas. Conuellebatur miserandum in modum toto ferè Septentrione Religio, iamque serpebat ad Oceanum hæresis; quæ velut flamma copiosum nacta pabulum, fuso celeriter incendio omnia longè lateque depascebat. Quippe mox à Luthero (ne quid de Anabaptistis dicam) Melanchthon, Carolstadius, Zwinglius, Bucerus, Oecolampadius, Calvinus, similis parenti soboles, prodire: & ab illo, & inter se, & secum ipsi non minis dissenserunt, quam, vt ferunt fabulæ, illa subitò nata è draconis dentibus militia. vna tamen omnium & concors in eo erat voluntas, vt nihil religionis præter nomen inane seruarent. Etenim ex eâ tollebant, quidquid libido & animi mollities horreret. Itaque accubantes in conuiujs, vino languidi, cibo confecti, sacrosancta Fidei mysteria damnabant; & quidquid Baccho & Venere suggerentibus eructabant, pro caelesti volebant esse doctrinâ. In sacrarum Litterarum interpretatione non sensum, non Dei mentem, non Patrum, non Conciliorum auctoritatem; sed libidines suas in consilium adhibebant, & deliramenta sua pro diuinis oraculis passim venditabant. Nec religio erat Dei verbum adulterare, aut etiam è factorum voluminum numero euellere libros totos, si nimis apertè insanix suæ aduersarentur. Hoc ausi, quod flagitium non auderent? Nullum propè tam erubescendum erat scelus, cui ex Euangelio illo suo patrociniū non quærerent: hinc nulla apud eos castimonia, nulla votorum religio, nulla ieiunia, nulla sacrorum, nulla Dei præcipientis aut vetantis reuerentia. Pestifera interim dogmata auidè hauriebantur à rudibus populis in solatium delinquendi, pronâ semper in peius naturâ, sibi, vt fit, libenter obsequente. quo quisque impetū cupiditatis suæ rapiebatur, hoc putabat aut oportere, aut licere. Itaque Deum, Diuos, homines certatim violabant. adeò non satis esse videbatur, si moribus suis assererent illud Diui Hieronymi dictum, neminem esse tam impium quem hæreticus impietate non vincat, nisi etiam inter se de palmâ impietatis contenderent. Meritò igitur Theologus ille eruditione & virtute clarus scripsit, aliud ad animarum exitium dæmones non esse facturos, si humanâ specie in terras venirent. quidquid enim ad scelorum horrorem incitat, quidquid virtutem ac pietatem commendat; hoc omne tamquam aniles fabulas explodebant, atque ex hominum animis ac memoriâ ibant euulsum. Tam robustæ interim erant impudentiæ, vt purissimi se fontes Euangelij recludere passim iactarent, cum aditum ad omne nefas omnibus aperirent. Quod Euangelium dum propagant, rapinis, cædibus, rebellionibus omnia permiscentes, sacrilegijs suis speciosum Reformatæ Religionis titulum imponebant, cælum, flagitiorum pretium, suis asseclis addicentes, modò crederent eò se, quamuis per

*Hæresis
quantum
mali in
Europam
inuexerit.*

*D. Hieron.
l. 7. in
Isaiam.
Costerus in
Præfat. En-
chir. Con-
trouers.*

facri-

facrilegia & libidines suas, ire. Catholicos verò, auitæ Religionis tenaces, crudelissimè trucidabant, vt quibus æternam vitam auferre non poterant, hanc saltem eriperent. Nec ætati, nec sexui parcebant. Christiani sanguinis inundatione Regna integra cruentarunt. voluptas captabatur ex innocentium suppliciis, tam barbaris & horrendis, vt priscam tyrannorum immanitatem faciat mitem huius comparatio: vt quæ ad carnificinam tantam damnarentur, satis erat criminis Catholicum esse. Sed quid hæc refero, perinde ac si hæreseos sacrilega facinora vel summam numerari queant? desleri possunt, non narrari. E Saxoniam igitur pestis hæc prodiens Germaniam ferè totam occupauit: inde ad Aquilonem & Orientem conuersa, Daniam, Noruegiam, Sueciam, Gothiam, Pannoniam, Hungariam populabunda vastauit. Tum ad Occidentem & Meridiem pari celeritate delata, Galliam inuasit; Angliam deinde, Scotiam, Hiberniam, penitus funestauit. Ita ab vno Saxone temulento lacerata in membris suis Ecclesia, an opus non habuit auxilio nouo & robore, quo vel damna sua repararet, vel bacchantem illam furiam compesceret? Opus habuit profectò, & datum est tantò potentius, quantò clades erat nocentior. Ignatium cum Luthero commisit Deus, metuendum hosti aduersarium, quia profligatissimæ impietati, inuicta arma, Christianas virtutes obijcientem. Lutheri asseclis Societatem suam opposuit, quæ tantum flagitiorum horrorem, quantam hæresis scelerum licentiam, tantum amorem pietatis in terras & regna inueheret, quantum illa virtutis odium incautis populis instillabat: non minùs denique humanam salutem muniret, quàm illa affligeret. Satis vt appareat, deploratissimo illo tempore Societatem à diuinâ prouidentia excitatam; vt Ecclesia nouo præsidio aucta, tam ingentia stragis imminentis acceptæque damna feliciùs vel amoliretur, vel resarciret.

CAPVT SECVNDVM.

Societas vaticiniis prædicta.

VT imminentes populis clades, ita magnas felicitates Deus orbi ^{Prædictio-} frequenter prænuntiat prodigiis, signis, vaticiniis: illas, vt im- ^{nes bono-} pios metu potiùs emendet, quàm pœnâ, & exitium in salutem vertat; ^{rum ma-} has, vt soletur bonos, & æumnarum acerbitates, quæ illos vrunt, miti- ^{lorumque} get, ac posteritatis gaudia cum illis communicet. Certa siquidem me- ^{in cance-} liorum spes à præsentis malorum sensu furtim abducit animos; & quæ ^{lam, &} tempore separata sunt, plenâ voluptatis cogitatione iungit, vt sæpè non ^{solatium:} minùs iuuent expectata, quàm accepta delectent. Nec minùs posteris duplicatur gaudium, cum quod amant, id antequam esset, Deo peculiariter curæ fuisse intelligunt; seque eo bono plenè frui, cuius solâ expectatione maiores illorum votoque gaudebant. Crescit etiam à vati- ^{etiam in} ciniis, rerum quæ sic prædicuntur, maiestas & reuerentia. Quis enim ^{commen-} dubitet de illarum sanctitate, quas Veritas ipsa antè laudat, quàm ter- ^{dationem.} ris ostendit? Cerrè diuinum quiddam eis inesse oportet, quæ etiam ante

H origi-